

02.09 Τα κυριότερα επαναστατικά κινήματα - Κλέφτες και Αρματολοί



Έπρεπε οι Έλληνες να περιμένουν ως το 1821 για να επαναστατήσουν; Γιατί δεν το έκαναν νωρίτερα ;

Οι σκλαβωμένοι Έλληνες πολλές φορές (κάποιοι μιλάνε για 110 απόπειρες) προσπάθησαν να αποτινάξουν τον τουρκικό ζυγό. Αυτές οι προσπάθειες όμως αποτύγχαναν επειδή :

- **Υποκινούνταν** κάποιες από αυτές **από ξένες δυνάμεις** που όταν πετύχαιναν μια καλή για τις ίδιες συμφωνία με τους Τούρκους αποσύρονταν από τον ελληνικό χώρο.
- Ήταν **περιορισμένες σε κάποιες περιοχές και χωρίς οργάνωση**, γι' αυτό και αποτύγχαναν.

Περιοχές (όπως τα Ιόνια νησιά, η Μάνη και η Ήπειρος), όπου οι Τούρκοι δεν είχαν επιβάλει την κυριαρχία τους γρήγορα επαναστάτησαν, χωρίς όμως αποτέλεσμα. Οι Έλληνες προσπάθησαν να εκμεταλλευτούν τον πόλεμο των Τούρκων κατά των Βενετών ή άλλων Ευρωπαίων, αλλά δεν πέτυχαν την απελευθέρωσή τους.

Ποια ήταν τα επαναστατικά κινήματα του 16ου αιώνα ;

Την περίοδο αυτοί **οι Μανιάτες, οι Κρητικοί και οι Κερκυραίοι** όποτε έβρισκαν ευκαιρία ξεσηκώνονταν κατά των Τούρκων, χωρίς όμως αποτέλεσμα.

Το **1571** ένας ευρωπαϊκός στόλος, στον οποίο συμμετείχαν και ελληνικά καράβια πολέμησε τον τουρκικό στόλο **ανοιχτά της Ναυπάκτου** (στον Κορινθιακό Κόλπο). Οι

Ευρωπαίοι (συμμετείχε και ο Ισπανός συγγραφέας Μιγκέλ Ντε Θερβάντες) πέτυχαν μεγάλη νίκη αλλά δεν υπήρχε συνέχεια.

Ποια ήταν τα επαναστατικά κινήματα του 17ου αιώνα ;

Το 1600 ο Μητροπολίτης Λάρισας Διονύσιος ξεσήκωσε τους Έλληνες της ορεινής Θεσσαλίας. Το κίνημά του όμως απέτυχε και ο ίδιος διέφυγε στη Ρώμη και έπειτα στην Ισπανία ζητώντας ενισχύσεις. Εννέα χρόνια αργότερα επέστρεψε στην τουρκοκρατούμενη Ελλάδα, παροτρύνοντας τους κατοίκους της Θεσπρωτίας να εξεγερθούν.

Το 1699 οι Βενετοί κατέλαβαν την Αθήνα και σχεδόν όλη την Πελοπόννησο. Δύο δεκαετίες αργότερα οι Τούρκοι ανακατέλαβαν αυτές τις περιοχές. Αυτή ήταν και η τελευταία φορά που οι Βενετοί έπαιξαν κάποιο ρόλο στην περιοχή της Ελλάδας.

Ποια ήταν τα επαναστατικά κινήματα του 18ου αιώνα ;

Τον 18ο αιώνα ξεχωρίζουν οι ρωσοτουρκικοί πόλεμοι.

Ήδη από τα χρόνια της Άλωσης υπήρχαν διαδόσεις και θρύλοι για το «ξανθό γένος» του Βορρά που θα απελευθέρωνε τους Έλληνες.

Το 1770 οι αδελφοί Ορλώφ έφτασαν στη Μάνη με Ρώσους και Έλληνες στρατιώτες, ενώ παράλληλα ο πρόκριτος **Ιωάννης Βλάχος ή Δασκαλογιάννης ξεσήκωσε τα Σφακιά της Κρήτης**.

Στη **Ναυμαχία του Τσεσμέ** (στη σημερινή Τουρκία, απέναντι από τη Χίο) ο **ολιγάριθμος ορθόδοξος στόλος νίκησε τους Οθωμανούς**, αλλά οι συγκρούσεις τερματίστηκαν με τη **Συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή (1774)**. Η συνθήκη αυτή είναι πολύ σημαντική, αφού η Ρωσία θεώρησε πως απέκτησε το δικαίωμα να παρεμβαίνει στα εσωτερικά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, προκειμένου να

προστατεύσει τους Χριστιανούς που ζούσαν εκεί. Επίσης, οι Έλληνες έμποροι απέκτησαν το δικαίωμα να υψώνουν στα καράβια τους τη ρωσική σημαία.

Παρόμοια έδρασε και ο **Λάμπρος Κατσώνης**. Αυτός ήταν Έλληνας από τη Λιβαδειά και αξιωματικός του ρωσικού στρατού. Είχε δημιουργήσει έναν μικρό στόλο στο Αιγαίο και **με ορμητήριο την Κέα έκανε επιθέσεις στα τουρκικά καράβια**. Μαζί του πολεμούσε και ο Γεώργιος Ανδρίτσος, πατέρας του μετέπειτα ήρωα της Επανάστασης Οδυσσέα Ανδρούτσου.

Στα τέλη του 18ου αιώνα το κίνημα του Διαφωτισμού αναπτέρωσε τις ελπίδες των Ελλήνων για απελευθέρωση. **Έλληνες διαφωτιστές ήλπιζαν ότι οι Γάλλοι και συγκεκριμένα ο Ναπολέοντας θα ήταν αυτοί που θα βοηθούσαν.**

Τελικά **γύρω στα 1800 οι Έλληνες πείσθηκαν πως αν ήθελαν να απελευθερωθούν θα έπρεπε να βασιστούν στις δικές τους δυνάμεις και μόνο.**

Τι ήταν οι Κλέφτες ;

Οι Κλέφτες ήταν ένοπλοι Έλληνες που επειδή μισούσαν τους Τούρκους προτιμούσαν να ζούνε στην ύπαιθρο. Τα **λημέρια** τους ήταν επάνω σε απομονωμένες και δύσβατες περιοχές. Ήταν οργανωμένοι σε **μικρές ομάδες** και η καθεμιά είχε τον **δικό της αρχηγό** (τον καπετάνιο) και **δική της σημαία (μπαϊράκι)**. Ένωθαν εχθρότητα για τους Τούρκους και για κάθε είδους εξουσία και γι αυτό ήταν αγαπητοί στον απλό λαό. Με τον καιρό έγιναν σύμβολο της αντίστασης των υπόδουλων Ελλήνων ενάντια στους κατακτητές.

Τι ήταν οι Αρματολοί ;

Οι Τούρκοι για να φυλάγονται από τους Κλέφτες χρησιμοποιούσαν ένοπλους Έλληνες, πρώην κλέφτες, τους αρματολούς. Ωστόσο οι **Αρματολοί**, παρόλο που ήταν βοηθητικά στρατεύματα των Τούρκων, συνεργάζονταν συνήθως με τους κλέφτες. Παρατηρήθηκε έτσι το φαινόμενο, ιδιαίτερα κατά τους τελευταίους αιώνες της Τουρκοκρατίας, **πολλοί αρματολοί να εγκαταλείπουν τις θέσεις τους και να**

προσχωρούν στις τάξεις των Κλεφτών και πολλοί Κλέφτες να γίνονται Αρματολοί.

Φημισμένοι αρματολοί ήταν ο **Γεώργιος Ανδρίτζος**, ο **Κατσαντώνης** στη Ρούμελη, ο **Νικοτσάρας** στον Όλυμπο, οι Σουλιώτες **Γεώργιος Μπότσαρης** και **Λάμπρος Τζαβέλλας** και πολλοί άλλοι. Αρκετοί από τους γιους, τους συγγενείς ή τα πρωτοπαλίκαρα τους συμμετείχαν αργότερα στη Μεγάλη Επανάσταση του 1821.

Γλωσσάρι

Ορεισίβιος : Αυτός που κατοικεί στα ορεινά.

Περιηγητής : Έτσι αποκαλούνταν παλαιότερα όσοι ταξίδευαν. Αρκετοί περιηγητές κατέγραψαν έπειτα τις εντυπώσεις τους από το ταξίδι, όσα τους φάνηκαν σημαντικά, τις δυσκολίες και τα προβλήματα που συνάντησαν. Πολλοί Ευρωπαίοι περιηγητές ταξίδεψαν στον ελληνικό χώρο και γενικότερα στην Οθωμανική Αυτοκρατορία κατά την Τουρκοκρατία και συνέγραψαν βιβλία με τις εντυπώσεις τους, τα οποία αποτελούν σημαντικές ιστορικές μαρτυρίες.

Λημέρι : Το κρησφύγετο των Κλεφτών και των Αρματολών την περίοδο της Τουρκοκρατίας.

Μπαϊράκι : Λάβαρο, σημαία (από την τουρκική λέξη bayrak).

Αναπτρώνω : Ενθαρρύνω, εμπυχώνω, αναζωογονώ.